

Leven in het 'bah' water: zout

Vorige keer nam Scrimpy, onze leuke garnaal uit het boek 'Jeugdduiken voor Jeugdduikers' – dat binnenkort zal verschijnen – je mee naar de zoetwaterbewonertjes. In dit artikel neemt Scrimpy je mee naar het zoute water in de Oosterschelde! Best spannend.

Het water is er niet zo rustig, want er zijn golven en stroming. Toch zijn er een heleboel beestjes die in dat zoutwatergeweld hun eigen knusse thuis hebben gemaakt. Ogen wijd open en duiken maar!

Blauwtipje

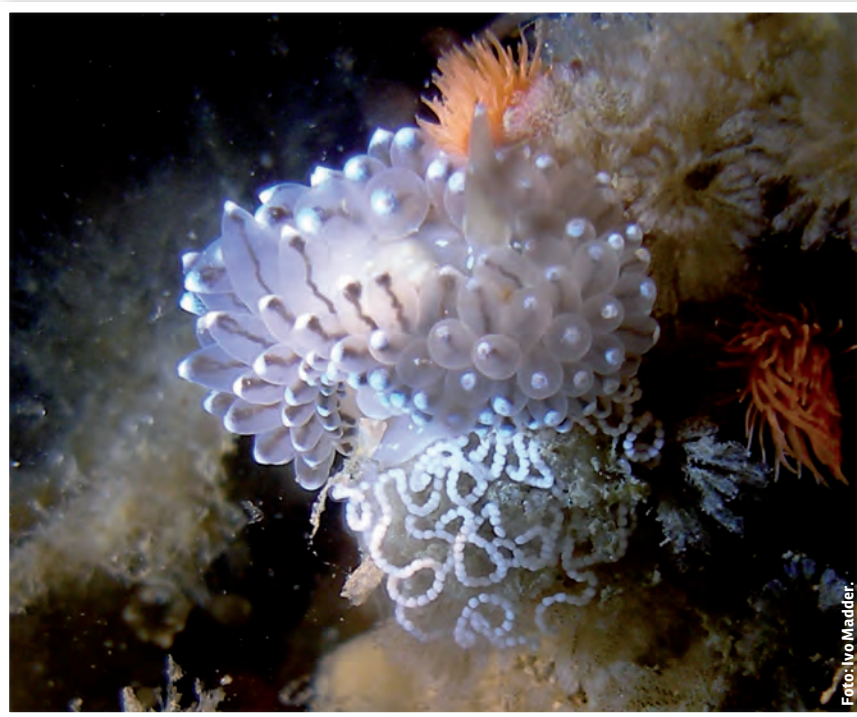

Foto: Ivo Madder.

Wat is dit? Zie je een traag bewegend wezentje op een klein beige-gekleurd 'struikje' zitten? De 'struikjes' zijn mosdierdier, het geliefde voedsel van dit mooi wezentje. Zo een halve vinger groot, met doorzichtige uitsteeksels die op de puntjes blauw zijn gekleurd: het blauwtipje!

Even iets speciaals: Dit is een naaktslakje, niet omdat het geen kleren aan heeft maar omdat het een slakje zonder huisje is.

Slakjes leggen eitjes. En die eitjes leggen ze niet zo maar her en der verspreid. Neen, de eitjes worden in een mooi figuurtje gelegd. Elke soort naaktslakje zal dat op zijn eigen manier doen, zodat je kan zien aan de manier hoe de eitjes zijn gelegd van welk slakje ze zijn.

Weetje: In ons zoute water zitten heel veel verschillende soorten naaktslakjes, wel meer dan 50 verschillende soorten. En ze hebben allemaal een speciale vorm of mooie felle kleuren. Dit is een groot verschil met de naaktslakjes die je in de tuin kan terug vinden: die zijn bruin of grijs gekleurd en zien er lang niet zo speciaal uit. Bovendien zijn zeenaaktslakken meestal vleeseters, terwijl huisjesslakken planten opeten.

Dwerginktvisje of sepiola

Foto: Sven Van Langenhove.

Wat is dit?

In het zand zit een klein wezentje, amper een legoblokje groot, te bewegen met kleine armpjes en het verandert voortdurend van kleur: de sepiola of het dwerginktvisje.

Even iets speciaals: Dit schattig inktvisje is klein en best bang om opgegeten te worden, dus verdedigt het zich moedig. Als het echt gevaarlijk wordt, spuit hij zelfs een miniwolkje inkt! Of het verstopt zich gauw onder het zand...

Weetje: Er zitten nog meer inktvisachtigen in het zoute water die heel mooi zijn en veel groter: de sepia of de zeekat. Je kent vast zijn skelet wel: zo'n plat ovaal wit ding dat aan het parkietje wordt gegeven om op te knabbelen. En je kan ook een pijlinktvis ontmoeten, maar die is te snel. Voor je hem ziet, schiet hij meestal als een pijl uit een boog weg.

Oorkwal

Foto: Lien De Buck.

Wat is dit? Er zweeft een doorzichtige halve bol voorbij, met wat sliertjes eronder. In de halve bol zie je 4 cirkels en die halve bol trekt samen en gaat terug open: zo kan de oorkwal min of meer zwemmen.

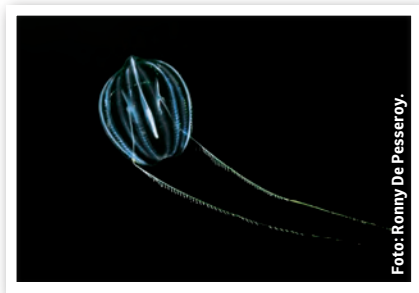
Even iets speciaals: De 4 cirkels in die halve bol moet je eens heel goed bekijken. Soms zijn deze cirkels paars gekleurd: dat is een vrouwtjeskwal. En als de cirkels wit zijn, heb je te maken met een mannetje.

Weetje: Je kan de kwal rustig van dichtbij bekijken. Als ze jou netelt is dat helemaal niet erg. Ze is niet giftig voor de mens en je gaat er niets van voelen. Opgepast: dit is niet voor alle kwallen zo. Sommige kunnen hard netelen.

Nu het moeilijke zoekwerk in de zee

OK, geroutineerde duiker. Na het vorige artikel heb je al bewezen dat je in zoet water moeilijke beestjes, plantjes en wiertjes weet te vinden. Lukt je dat ook in zee? Tuurlijk, en met Scrimpy als trouwe gids, ga je verbaasd zijn wie en wat je allemaal in dat zoute water kan ontmoeten: grote, kleine en minuscuul kleine beesten. Ogen op scherp, duiklamp aan, fototoestelletje in de aanslag en hersens op maximale werkkraft! Hier ga je!

Zeedruij

Wat is dit? Een ovalen bolletje, ongeveer een druif groot, zweeft voorbij je duikbril. Er hangen 2 lange sliertjes, tentakels, aan. Schijn eens met je duiklamp op dit bolletje! Je ziet een heleboel mooie kleurtjes. Je hebt te maken met het zeedruijje.

Even iets speciaals: Een zeedruijje is een ribkwal. Nee, dit is geen 'echte' kwal want ribkwalletjes hebben geen netelcellen zoals de gewone kwal. Vroeger dacht men dat dit een kwal was (vandaar zijn naam), maar nu weten we beter. Dus geen pijn als zo'n zeedruijje langs je wangen glijdt met z'n tentakeltjes. Op die tentakels zitten wel kleefcellen waaraan het voedsel (plankton) blijft kleven. De tentakeltjes brengen dan het voedsel naar het mondje van het zeedruijje.

Weetje: Het zeedruijje is het gegeerde voedsel van een ander ribkwalletje: de meeloenkwal. Ook leuk zeg, van je familie moet je het hebben. En de snotolf is dol op zee-

druifjes. Dit is een wel heel speciale vis die je vooral in de wintermaanden in het zoute water van de Oosterschelde kan ontmoeten. Hierdoor kreeg hij ook die gekke naam: SNOTolf. Als je in de maag van een snotolf zou kunnen kijken, zou je een boel SNOT-achtige rommel zien: de opgepeuzelde zeedruijjes.

Waaierkokerworm

Wat is dit? Een waaier van veren wiegt in de stroming. Mooi gekleurd: wit met bruine banden. Veren? Leven er soms vogels onder water? Je gaat een beetje dichterbij om te kijken en, zoef, bliksemsnel trekken alle veren zich terug en je houdt een bruin 'schoorsteentje' over. Maak kennis met: de waaierkokerworm.

Even iets speciaals: De waaierkokerworm is een worm die in het zoute water leeft. Om zich te beschermen tegen al te hongerige zeebewoners maakt deze worm zelf een stevig huisje: een bruinachtig kokertje waar hij zich helemaal in verschuilt. Slechts een deeltje van dit kokertje steekt boven de grond uit en dat zijn die veren. Deze veren, of beter tentakels, vangen het voedsel voor de worm en helpen hem ademen.

Weetje: Haal nu even je vergrootglas boven! Probeer rustig de worm te benaderen, zodat hij zijn veren, euh, tentakels dus, niet intrekt. Vaak zie je op die tentakels heel kleine witte wezentjes rondkruipen. Bolletjes met 2 uitsteeksels. Dit zijn roeipootkreeftjes die het heel prettig vinden samen te leven met de worm.

Cartoons: Peter Bosteels.

Geweispons

Wat is dit? Op de harde ondergrond zit een witgelig, boomachtig verschijning vast, soms wel tot 50 cm groot, maar meestal kleiner. Het lijkt echt wel op een miniboompje: de geweispons

Even iets speciaals: Is dit een spons? Ja, niet alle sponzen hebben de vorm van jouw badspons! Sponzen zijn grappige dieren: je kan ze echt in allerlei vormen en kleuren ontmoeten. Het zijn vrij primitieve dieren. Dit wil zeggen dat een spons geen organen heeft: geen longen, geen maag, geen hersenen, ... Sponzen zijn heel belangrijke dieren in de zee want om aan hun voedsel te komen, filteren ze het water. Tegelijk ruimen ze alle kleine rommel op!

Weetje: Kijk eens goed naar de geweispons. Zie je daar geen superdunne haast doorzichtige wezentjes van zo'n centimeter groot aan hangen? Dat zijn 'wandellende geraamtes' of ook wel spookkreeftjes genoemd. Dit zijn heel kleine kreeftjes die zich met hun achterpootjes aan de geweispons vasthouden zodat ze hun mini-schaartjes vrij hebben om voedsel te vangen. Echt schattig! En als je een beetje geluk hebt, zie je op de geweispons zijn grootste vijand zitten, de satijnslak! Deze mooie naaktslak, zonder huisje dus, heeft dezelfde kleur als de spons en kan zo'n 5 centimeter groot worden. Kan zo'n slakje een vijand zijn? Ja, want het favoriete voedsel van de satijnslak is de geweispons.

Baksteenanemoon

Wat is dit? Een roodoranje 'bloempje' van een paar centimeter groot zit stevig vast op steen of hout. Zelfs een schelp of de rug van een krab is goed. Het 'bloempje' heeft op zijn stevige 'stengel' een krans van tentakeltjes staan. De baksteenanemoon.

Even iets speciaals: Dit bloempje is absoluut geen bloempje, maar een anemoon en een anemoon is wel degelijk een dier en geen plant (we zijn al een paar dieren vermomd als plant tegengekomen. Ken je ze nog?). Maar het is je vergeven als je dacht dat het een bloempje was, het lijkt er ook zo sterk op. Anemonen worden bloemdieren genoemd! Dit anemoontje heeft tentakels met netelcellen. Hiermee vangt en verlamt het zijn voedsel en brengt het naar zijn mond. Maar kijk eens goed: soms zie je dat dit anemoontje een paar langere tentakels heeft. Dit zijn 'vechttentakels': hiermee houdt hij andere baksteen-anemoontjes op afstand. Als je dus verscheidene baksteen-anemoontjes bij elkaar ziet, kan je zien dat er tussen hen een mooie afstand bewaard wordt.

Weetje: Hoezo, een baksteen-anemoontje houdt andere baksteen-anemoontjes op afstand met zijn vechttentakels? Zit zo'n anemoon dan niet muurvast op de ondergrond? Neen, deze anemoontjes kunnen wandelen. Niet aan grote snelheden, maar ze bewegen zich voort!

Zeenaald

Wat is dit? Kijk eens tussen het wier: een lang dun geel-bruin 'stokje' zwemt voor je

uit. Met een schattig kopje, dat je aan een zeepaardje doet denken. Een ontmoeting met de zeenaald.

Even iets speciaals: Zeenaalden zijn best speciale vissen. Ze hebben geen schubben zoals de klassieke vissen, wel beenplaatjes. En ja, ze zijn familie van de zeepaardjes. Zeepaardjes vind je ook in het zout water, maar slechts zeldzaam. Zeenaalden daarentegen komen veel voor. Voor de duiker met scherpe ogen: de snuit van de kleine zeenaald is korter dan de halve koplengte. De grote zeenaald heeft een bultje achteraan z'n kopje. Zijn kleine 'broer', de kleine zeenaald, heeft dit niet.

Weetje: Mama zeenaald is van het type 'geëmancipeerd'. Ze geeft met plezier haar eitjes aan papa zeenaald en zwemt dan vrij en vrolijk weg. Papa zeenaald zal deze eitjes braaf bevruchten en gedurende een vijftal maanden zorgvuldig verzorgen in een huidplooi onder aan zijn buikje: een veilig buideltje. Hij doet dit tot de eitjes uitkomen en de baby-zeenaaldjes weg kunnen zwemmen. Een zorgzame papa!

knopen

Zo, hier stopt de wervelende rondleiding doorheen de zoete en zoute wateren in het kielzog van Scrimpy heel even. Er zijn nog heel veel andere bestjes, plantjes en wiertjes te zien en te ontdekken. Scrimpy nodigt je dan ook uit om goed te observeren, elke keer als je met flessen in het water springt.

En wie weet ontdek je wel iets dat Scrimpy nog niet kent. Dan moet je hem dat zeker even laten weten: skubba_en_fred@nelos.be! Duik ze, maatje!

Klaar voor iets totaal anders? In het volgende artikel leren we je een paar knopen kennen die je als duiker goed kunt gebruiken. Tot over een paar maanden. ■

KIKI VLEESCHOUWERS & PATRICK VAN HOESERLANDE

ADVERTENTIE

De schoonheid van de oosterschelde

Nu 15% voorjaars voordeel!

Stelhoekweg 3 • 4424 NN Wemeldinge
0113 - 626 443 • www.destelhoeve.nl

Zeeuwse cottages perfect voor een duikweekend.

 de Stelhoeve